

УДК 338.48

Коломієць А.В.

студентка гр. ФРГТБ 1-1м

Державний торговельно-економічний університет

м. Київ, Україна

*наук. кер. – директор національного туристичного оператора
«Travel Professional Group» Бойко О.В.*

ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ТУРОПЕРАТОРІВ НА УКРАЇНСЬКОМУ РИНКУ В УМОВАХ ВІЙНИ

Роль туризму в загальній економіці України стала предметом глибоких дискусій. За офіційною статистикою, частка туризму в ВВП країни складає близько 3-4%, що є значно нижче міжнародного середнього показника, який становить 10%. Національна економічна політика практично не враховує туризм. Проте останні дані від міжнародних організацій, особливо Всесвітньої туристичної організації ООН (ЮНВТО), підтверджують оцінки внутрішніх експертів, які визначили, що частка туризму в ВВП України становить близько 9% [1].

Туризм в Україні перебуває в стані кризи з 2020 року через поширення пандемії Covid-19. Внаслідок запроваджених карантинних обмежень туристична

галузь зазнала значних змін, а підхід подорожуючих до вибору країн для відпочинку радикально змінився. Незважаючи на це, кількість іноземних туристів, які перетнули український кордон, становила 4,2 млн у 2021 році. У порівнянні з 2020 роком цей показник зріс на 26,3%, проте є значно меншим за допандемійні показники (до пандемії Україну відвідували 12-14 млн іноземних туристів). За оцінкою Уряду України, протягом 2020-2021рр., втрати імпорту та експорту туристичних послуг від пандемії коронавірусу COVID-19 становлять 1,5 млрд доларів [2].

У 2022 році через повномасштабне військове вторгнення з боку рф на територію України, окупацію значної території Київської, Чернігівської, Сумської, Харківської, Луганської, Донецької, Запорізької, Херсонської та Миколаївської областей, туристична галузь в даних DESTINATIONАХ фактично повністю перестала функціонувати. Потенційні втрати світової туристичної економіки від війни в Україні оцінили у 14 млрд доларів. Водночас в Україні надходження від галузі до держбюджету скоротилися у 2022 році на майже 31%[3].

Менше податків у перший рік повномасштабної війни сплатили:

- Турбази, кемпінги, дитячі табори відпочинку (-57%);
- Туристичні оператори (-35%);
- Туристичні агенції (-27%)[3].

Однак, незважаючи на активні бойові дії, закритий авіапростір, економічну невизначеність, туризм в Україні поступово почав адаптуватись до нових реалій, кардинально змінивши формат діяльності. З перших днів війни туристичні компанії сфокусувались на волонтерстві та допомозі військовим, а вже з травня-червня 2022 року відновили свою безпосередню діяльність.

Одним із тих, хто гідно зустрів проблеми, спричинені війною, є національний український туроператор «TPG». Компанія TPG на ринку туристичних послуг з 1994 року і є лідером з низки напрямків, зокрема, Єгипту, ОАЕ, Шрі-Ланки, Таїланду, Кіпру, Чехії, Іспанії, Болгарії та Індії. За майже 30 років діяльності туроператор надав свої послуги понад 2 млн туристів [4].

Початок війни вніс свої корективи в діяльність «TRG»: в першу чергу вирішували питання туристів, що перебували за кордоном, та анулювали або заморожували бронювання до стабілізації ситуації. Працюючи під загрозою окупації Києва, організовували протягом перших двох тижнів війни безкоштовні автобусні рейси до Львова, а вже згодом почали реалізовувати евакуаційні рейси до Болгарії та Румунії. Туроператору вдалося зберегти колектив, а заробітні плати виплачувались навіть в умовах зупинки операційної діяльності. Компанія активно допомагає родинам своїх співробітників, які долучилися до лав ЗСУ і інвестує в перемогу України .

Станом на 2023 рік туроператор «TRG» пропонує численні автобусні тури в Європу, змістився акцент на тури Україною, а перевезення в екзотичні та віддалені країни (наприклад, Домініканська Республіка, Індонезія, Мальдіви і т.д.) здійснюється з аеропортів Варшави та Кишиніва.

Адаптувався до нових реалій ще один український туроператор «JoinUp!», що є одним із лідерів українського туристичного ринку. На початок 2022 року компанія мала 52 туристичні напрямки, офіси в 6 містах України та 5 закордонних представництв, 115 туристичних агентств у 48 містах України (включаючи 23 офіси в Києві та 5 офісів у Львові) [5].

Після 24 лютого багато співробітників компанії приєдналися до ЗСУ, тероборони та навіть створили власний добровільний загін оборони «Skybat». Крім того, туроператор реалізовував програму «Як вдома», яка передбачала проживання за спеціальними цінами для українських біженців в готелях та апартаментах Чорногорії, Іспанії та Грузії.

Через запровадження воєнного стану і фактичну зупинку індустрії заброньовані до 24 лютого тури були скасовані, але сплачені за них кошти - вже проавансовані партнерам. З поступовим відновленням діяльності «JoinUp!», керівництво туроператора відновлює можливість скористатися цими коштами для бронювання нових турів. З початку червня 2022 року для українців, що залишаються в Україні, було запущено два варіанти подорожей: автобусні тури з Києва та регіонів і авіатури з найближчих аеропортів країн-сусідів. Поїхати на

відпочинок автобусом можна до Болгарії, турецької Анталії, Чорногорії та Греції. З Кишиніва можна полетіти до Чорногорії, Греції, Єгипту та Туреччини.

14 квітня 2022 року «JoinUp!» відкрив офіси в країнах Балтії. У планах на 2023 рік - вихід на ринки Румунії, Польщі, Угорщини, Чехії та Словаччини.

Український туроператор «Відвідай» (за результатами конкурсу Ukraine Tourism Awards 2020 та 2021 є найкращим туроператором України) у сфері туризму вже 14 років і за цей час організував 7600 мандрівок для понад 270 000 туристів. З перших днів війни туроператор перепрофілювався у волонтерський штаб та почав використовувати свої ресурси для допомоги ЗСУ. Зупинивши операційну діяльність на початку повномасштабного вторгнення, компанія відновила свою туристичну діяльність в березні 2022 року, почавши проводити екскурсії для львів'ян і переселенців у Львові [6]. Пізніше почали відновлювати автобусні поїздки у Карпати. Станом на 2023 рік туроператор «Відвідай» реалізовує автобусні тури Карпатами та Поділлям, групові та індивідуальні сходження на вершини Карпатських гір, а також пропонує автобусні тури в такі європейські країни як Польща, Словаччина, Чорногорія, Хорватія та Румунія.

Загалом, за твердженням керівництва, діяльність туроператора відновилася приблизно на 70-80%, проте пріоритет зараз має внутрішній туризм: екскурсії та тури Карпатами. Більше того, туроператор офіційно заявляє, що 50% прибутку компанія виділяє на потреби ЗСУ [6].

Львівський туроператор «AccordTour», що має 20-річний досвід, завжди спеціалізувався на власних автобусних турах, тому закриття повітряного простору для авіап перевезень не так болюче вплинуло на їх бізнес [7].

На початку війни компанія організувала евакуаційні рейси до країн ЄС, їхні офіси трансформувалися у волонтерські штаби, а співробітники надавали допомогу біженцям. У травні 2022 року компанія повністю відновила свою основну діяльність та знову запропонувала туристам десятки автобусних турів по безпечній території України та Європи.

Український туроператор «Alf», який до початку війни був одним із лідерів на адриатичному напрямку, продовжив свою роботу і під час війни,

розширивши географію автобусних турів на бальнеологічні курорти Албанії, Болгарії, Туреччини, Хорватії та Чорногорії.

Крім того, туроператор підтримує ЗСУ: під час бронювання на кожного туриста у вартість туру додається 1 євро. Далі щомісяця компанія «Alf» складає звіт про додатково зібрані кошти, збільшує цю суму на 10% та перераховує на потреби військових [8].

Згідно проведеного дослідження онлайн-виданням «The page», туроператори AnexTour, TezTour, Coral Travel, не зважаючи на війну, продовжують працювати на ринку країни-агресорки, тим самим спонсоруючи тероризм [9].

Загалом, діяльність туроператорів на українському ринку поступово відновлюється, адаптуючись до жорстких реалій діяльності в умовах війни.

Література:

1. Пандемія COVID-19 та її наслідки у сфері туризму в Україні. URL: <https://nto.ua/assets/files/ntou-book-strategic-ebrd-covidreport.pdf>
2. Дудар О. Туризм після карантину: як пандемія вплинула на галузь і змінила її. URL: <https://dyvys.info/2020/05/14/turyzm-pislya-karantynu-yak-pandemiya-vplynula-na-galuz-i-zminyla-yiyi/>
3. У 2022 році надходження до держбюджету від туристичної галузі скоротилися майже на 31%. URL: <https://www.tourism.gov.ua/blog/u-2022-roci-nadhodzhennya-do-derzhbyudzhetu-vid-turistichnoyi-galuzi-skorotilisya-mayzhe-na-31>
4. Офіційний веб-сайт «TPG». URL: <https://agent.tpg.ua/ua/page/about>
5. Офіційний веб-сайт «JoinUp!». URL: <https://joinup.ua/>
6. Офіційний веб-сайт «Відвідай». URL: <https://vidviday.ua/about>
7. Офіційний веб-сайт «AccordTour». URL: <https://www.accordtour.com/news-list.php>
8. Офіційний веб-сайт «Alf». URL: <https://alf.ua/>
9. Моїсєєв В. Туризм у кольорах країни-агресора: що потрібно враховувати українцям. URL: <https://thepage.ua/ua/economy/rinok-turizmu-v-ukrayini-u-2023-roci>